

С Т А Н О В И Щ Е

От: Красимир Христов Керчев, Университет за национално и световно стопанство; доцент, доктор по икономика, професионално направление 3.8. „Икономика“, специалност „Политическа икономия“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен доктор по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Политическа икономия“ на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Антоан Красимиров Шотаров

Тема на дисертационния труд:

*Динамика на иновационната активност и конкурентоспособност
в Р България в периода 2007 – 2019 г.*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1542/16.06.2021г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра Икономикс към Общикономически факултет на УНСС по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Политическа икономия“, съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1051/28.04.2017 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 04.04.2017 г. – 14.06.2021 г.

Антоан Шотаров е роден през 1991 г. в гр. Девин. През 2010 г. завършва средното си образование в гр. Смолян и е приет в УНСС - София, където през 2014 г. завършва бакалавърското си обучение. В този период е бил председател на Студентския съвет при УНСС, член на РС и АС на УНСС, и Националното представителство на студентските съвети. През 2015 г. завършва магистратура. От 2017 г. е зачислен като задочен докторант по направление Политическа икономия към катедра Икономикс на Общикономически факултет при УНСС и на 14.06.2021 г е отчислен с право на защита.

Антоан Шотаров притежава сертификати за завършени курсове от Imperial College London и Massachusetts Institute of Technology. Научните и професионални интереси на докторанта са свързани с иновациите и конкурентоспособността, като в известни брандове е отговарял за разработването и внедряването на иновативни продукти и услуги.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

В структурно отношение дисертацията се състои от увод, изложение, три глави, заключение, списък на използваната литература, 6 приложения, 51 таблици и 45 фигури. Общият обем е 275 страници, от които 198 страници основен текст. Използваната литература съдържа 183 заглавия на български и английски език от най-различно естество.

Тематиката свързана с иновациите и конкурентоспособността става актуална от края на XX век, тъй като те и тяхната връзка на микро- и особено на макрониво не е достатъчно изследвана. Проблематиката е важна за Р България, тъй като към 2020 г. страната продължава да е на последните места и по двата показателя в сравнение с почти всички страни членки на ЕС. Затова извеждането и анализирането на основните фактори и зависимости, които влияят върху тях имат ключово значение за политиките насочени към стимулиране на иновационната активност и конкурентоспособността, за да може Р България да навакса своето изоставане спрямо останалите страни от ЕС.

Обект на дисертационния труд са иновационната активност и конкурентоспособността на Р България в периода 2007-2019 г.

Предмет на дисертационния труд е изменението в конкурентоспособността и иновационната активност на Р България след присъединяването ѝ към ЕС – 2007-2019 г.

Целта на дисертационния труд е „Изследване на промените в иновационната активност и конкурентоспособност на Р България в периода след присъединяването на страната към ЕС (2007-2019 г.) и сравняване на постигнатите резултати с тези на останалите страни от Съюза.“ За постигане на тази цел са поставени четири задачи с теоретичен, емпиричен и практико-приложен характер.

Тезата на дисертационния труд е, че „между иновационната активност и конкурентоспособността съществува положителна взаимна обвързаност, като основните фактори за продължаващото изоставане на Р България по тези показатели, спрямо страните от ЕС, са – институционалната среда, международната конкуренция и изходната позиция“, която се съпътства от три хипотези.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

За осъществяване на изследването са използвани разнообразни научни разработки, нормативни документи, статистически и други източници на традиционни и дигитални носители. За тяхното изучаване, анализ и обработка са пилжжени набор от методи като: анализ и синтез, сравнение, индукция и дедукция, анализ на публикации и документи, измервания на изследвани явления, анкетно проучване, дълбочинно интервю сред фокус група, SWOT анализ при проучването и анализа на националните стратегии на Р България, които са свързани с разглежданата проблематика.

В Първа глава е реализиран теоретичен анализ на иновационната активност, конкурентоспособността, взаимовръзката между тях, основните фактори на влияние и техните измерители. Проведен е Корелационен и Регресионен анализ за изследване на тази зависимост.

Във Втора глава е проведено изследване относно динамиката при иновационната активност и конкурентоспособността на Р България в периода 2007-2018 г. според Глобалния иновационен индекс (ГИИ) и Глобалния индекс за конкурентоспособност (ГИК) и други конкретни показатели. Постигнатите резултати от страната са сравнени с реализираните такива от държавите от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) и тези от Западна Европа (ЗЕ).

В Трета глава са представени и анализирани резултатите от проведените анкетно проучване и дълбочинно интервю сред фокус група за влиянието на иновациите върху конкурентоспособността. Направени са SWOT анализи във връзка с разглежданите национални стратегии за иновациите и конкурентоспособността и изменението, което Р България постига през разглеждания период по отношение на конкретни показатели, ГИИ и ГИК.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Сред по-съществените теоретични и практически достойнства, резултати и приноси на представения дисертационен труд могат да бъдат отбелязани:

В Първа глава на дисертационния труд са представени и коментирани теоретичните разбирания и дефиниции за иновациите и конкурентоспособността, проучени са основните им характеристики и са изведени конкретните фактори, които им влияят. Представени са основните измерители (ГИИ и ГИК) и други показатели възприети от автора. Направен е теоретичен анализ потвърждаващ авторовите хипотези №1 и №2, че: 1) между иновационната активност и конкурентоспособността съществува двустранна положителна детерминираност, с определящото въздействие на иновациите върху конкурентоспособността. Влиянието на конкурентоспособността върху иновациите има динамизиращо влияние и в този смисъл има характер на вторично (надстроечно) въздействие и 2) конкурентоспособността и

иновационна активност са в отношение на взаимообуславяне, и тяхната взаимовръзката е обективно детерминирана.

Осъществена е първата поставена задача за задълбочен теоретичен анализ на разглежданата проблематика, приемане адекватна на защитаваната теза теоретична основа и най-важното в теоретико-научен аспект - създаване на коректна методологическа рамка, чрез която да се защитават изследователската теза и изведените хипотези.

Във Втора глава: След присъединяването на Р България към ЕС иновационната активност и конкурентоспособността на страната се подобряват, но е констатирано, че темпът на подобрене спрямо средните стойности постигнати на страните от ЦИЕ и ЗЕ е по-слаб и не позволява страната да навакса изоставането, което има към базовата година. Наблюдаваните тенденции в края на разглеждания период показват задълбочаващото се изоставане на Р България спрямо силно развитите ЗЕ държави и някои страни от ЦИЕ. Това изисква конкретни и целенасочени действия за преобръщане на тази негативна тенденция.

В Трета глава: Резултатите от проведените от автора през 2020 г. анкетно проучване и дълбочинно интервю подкрепят направените заключения в първа и втора глави и препотвърждават поставените от автора теза и съпътстващите хипотези. Националната иновационна стратегия и Стратегията свързана с конкурентоспособността не са адекватни за изискванията на развиващата се Индустрия 4.0 и това налага целенасочени действия за създаване и прилагане на актуални и съвременни стратегии за насърчаването на иновационната активност и конкурентоспособност на страната.

В Заключение, авторът представя изпълнението на поставените задачи и постигането на поставената основна цел. Дадени са конкретни насоки, мерки и препоръки за изготвянето на актуална Национална иновационна стратегия, както и Модел за повишаването на конкурентоспособността на Р България.

На тази основа могат да се открият следните **приноси** моменти в дисертационния труд:

1) Теоретико-научен принос – потвърждаване на положителната взаимна обвързаност между иновационната активност и конкурентоспособност за Р България и за ЕС.

2) Практико-приложен принос – конкретни препоръки, мерки и политики за стимулиране на иновационната активност и конкурентоспособност на Р България.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Съобразно изискванията на ЗРАСРБ докторант Антоан Шотаров е представил следните научни публикации за участие в конкурса:

- 1) „Създаване на общеевропейски хъб за подкрепа на иновационната активност в Общността“;
- 2) „Влияние на иновациите върху конкурентоспособността“;
- 3) „Икономиката на България и ЕС в дигиталния свят“;
- 4) „Създаване на иновационен дигитален хъб за споделяне на знания и стимулиране на иновационната активност на страните от Централна и Източна Европа“;
- 5) „Световната пандемия като катализатор за внедряване на иновативни решения и дигитална трансформация“;
- 6) „Innovation and competitiveness of the Republic of Bulgaria during the period 2007 – 2019“;
- 7) „Дигитализация по време на пандемия“ - под печат;
- 8) две участия в университетски проекти.

По предметен обхват и насоченост, те са посветени и/или са близки до проблематиката на темата в дисертационния труд, което свидетелства за професионална ангажираност и интерес, дълбоко осмисляне, познаване, системно излагане и разностранен анализ на проблемите на конкурентоспособността и иновационната активност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 38 страници и съдържа: 1) Обща характеристика на дисертационния труд; 2) Съдържание на дисертационния труд; 3) Синтезирано изложение на дисертационния труд със Заключение; 4) Справка за приносите на дисертационния труд; 5) Публикации и участия в проекти, свързани с дисертационния труд; 6) Декларация за оригиналност; и 7) Кратка автобиография.

В пълна степен Авторефератът отразява задълбоченото научно, аналитично и практико-приложно съдържание и значение на разработката, както и дава необходимата по ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ информация за дисертанта.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към представеният дисертационен труд от докторанта Антоан Шотаров могат да се направят следните въпроси и препоръки, с цел да провокират прецизността и задълбочеността на авторското изследване в перспектива:

1. Счита ли авторът, че с оглед практико-приложния характер, в политически аспект е подходящо да се приложи и PEST анализ на иновационната активност и конкурентоспособността на Р България?

2. Поради изключително интересната, актуална и значима проблематика на дисертацията, имащи отношение към перспективното развитие на Р България,

препоръчвам на автора да публикува дисертацията си под формата на монографично изследване.

Тези бележки не омаловажават теоретичните, методологичните, изследователски и практико-приложни достойнства на представения в обявената защита дисертационен труд. В своята цялост той притежава качествата на такъв по смисъла на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по икономика.

8. Заключение

1. Изразявам **положителната си оценка** за цялостната научно-изследователска дейност на *Антоан Красимиров Шотаров* въз основа на представеният дисертационен труд на тема: *„Динамика на иновационната активност и конкурентоспособност в Р България в периода 2007 – 2019 г.“* и другите публикации, за участие в обявената защита за придобиване на научната и образователна степен „доктор“ по икономика.

2. Считаю, че докторантът *Антоан Красимиров Шотаров* е **изпълнил изискванията**, предвидени в ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на УНСС, и изразявам **положителното си становище**, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, по научната специалност 05.02.01. „Политическа икономика“.

16.08.2021 г.
София

Подпис:
/доц. д-р К. Керчев/